

حکومت هخامنشیان

نا آرامی های زمان داریوش، قیام های مردمی یا شورش های مافیایی؟!

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۵ اردیبهشت ۱۳۹۵ ۷۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

نویسنده: فریدون فرامرزی این روزها دیده می شود که برخی -البته با تحریف منابع- اصرار دارند که شورش های اول دوران حکومت داریوش بزرگ هخامنشی را قیام هایی مردمی جلوه دهند. اما این چه قیام های مردمی بودند که بخش اعظم آن صرفاً در طول یکسال آن هم در دوران باستان که رفت و آمد بین ایالات ممکن بود چند ماه طول بکشد؛ دفع شده اند؟! با یک نگاه همه جانبه به کتیبه بیستون در می یابیم که این شورش ها بیشتر در میان سپاهیان بوده است و شبیه به شورش های مافیایی بودند. بعد از گنومات که شاید تعصب مذهبی دوران فرمانروایی و

نویسنده: فریدون فرامرز

این روز ها دیده می شود که برخی -البته با تحریف منابع- اصرار دارند که شورش های اول دوران حکومت داریوش بزرگ هخامنشی را قیام هایی مردمی جلوه دهند. اما این چه قیام های مردمی بودند که بخش اعظم آن صرفا در طول یکسال آن هم در دوران باستان که رفت و آمد بین ایالات ممکن بود چند ماه طول بکشد؛ دفع شده اند؟!

با یک نگاه همه جانبه به کتیبه بیستون در می یابیم که این شورش ها بیشتر در میان سپاهیان بوده است و شبیه به شورش های مافیایی بودند. بعد از گئومات که شاید تعصب مذهبی دوران فرمانروایی وی و در نتیجه نارضایتی های بوجود آمده راه را برای شورشیان هموار تر می کرد؛ سردمداران آنها به دروغ برای خود مشروعیت درست می کردند و سرداران و سپاهیان، شاید با به خدمت گرفتن نیروهای مزدور به دنبال قدرت بودند.

بر اساس کتیبه بیستون و دیگر منابع چندین دلیل برای مافیایی بودن این شورش ها وجود دارد:

بخش اعظم این شورش ها فقط در طول یک سال دفع شده است؛ آن هم در زمان باستان. (کتیبه بیستون، ستون ۴، بند ۲)

در گفته دیگر مورخان حتی مورخان یونانی که به نظر می رسد از هر روایتی که مغرضانه بودند استقبال می کردند؛ اصلا اشاره ای به بسیاری از این شورش ها نیست و گویا بسیاری از این شورش ها به گوششان نخورده است!!

بسیاری از افرادی که اهل سرزمین های نا آرام بودند به داریوش کمک کردند. در رأس آنها می توان به مادها، پارس ها، ارمنیان و حتی به نوعی خوزیه اشاره کرد.

برای مثال وقتی شخصی به نام فرورتیش در ماد به دروغ خود را پسر هووخشتره (پادشاه پیشین ماد) معرفی می کند (به دلیل آنکه برای خود مشروعیت ایجاد کند و بسیاری از سپاهیان و نیروهای مزدور را به طرف خود جذب کند)، داریوش فقط با سپاهی کوچک از ماد ها و پارس ها او را سرکوب می کند.

فرد دیگری هم که به دروغ خود را پسر هووخشتره معرفی کرد توسط سپاه پارس و مادی این بار به سرداری یک مادی سرکوب شد. (ستون ۲، بند ۱۴)

بر عکس آنچیزی که این روز ها در برخی اوقات بیان می شود؛ از آنجایی که ماد ها و پارس ها از مدت ها پیش متحدان یکدیگر بودند و تا مدت ها بعد متحد باقی ماندند حرکت این شورشیان را می توان بر خلاف اتحاد ماد ها و پارس ها دانست.

نگاه کنید به: همبستگی همیشگی مادها و پارس ها

یک ارمنی هم برای دفع نا آرامی های ارمنستان فرستاده شد و جنگ هایی با شورشیان کرد (ستون ۲، بند ۷)

بر اساس تحریر ایلامی این کتیبه، داریوش پیغامی به ایلام (خوزیه) فرستاد و شخص شورش را بسته نزد وی آوردند. همچنین بار دیگر، آنطور که گفته می شود از داریوش ترسیدند و شخص شورش را سرکوب کردند.

داریوش در کتیبه بیستون از لفظ «کارا» بهره می برد در صورتی که در کتیبه های مشهوری که با جملات «آسمان را آفرید، زمین را آفرید و مردم را آفرید...» و از زمان داریوش به جا مانده است؛ برای مردم از لفظ martiya استفاده می کند.

هیچکدام از ایالت هایی که در این زمان نا آرام شدند قبل از آن در زمان هخامنشی نا آرام نشده بودند و در بسیاری از آنها تا آخر دوران هخامنشیان هیچ ناآرامی وجود نداشته است. این نشان می دهد شورشیان از شرایط سوء استفاده کرده بودند و آن وضعیت را مناسب به قدرت رسیدن می دانستند.

برخی از افراد غیر بومی در برخی از سرزمین ها شورش می شدند. برای مثال یک ارمنی به بابل رفت و به دروغ برای خود مشروعیت درست کرد و یک پارسی به خوزیه رفت! چگونه این شورش ها می تواند با پشتیبانی مردم صورت بگیرد وقتی در یک شهر دیگر است؟! اینها نشان می دهد با توجه به سپاهیان و نیروهایی که این شورشیان

گردآوری کرده بودند هر جا که فرصت را مناسب می دیدند قصد گرفتن قدرت را داشتند. از آنجایی که داریوش مقبول تر بود و طبیعتا سپاهیان زیادی در اختیارش بود این شورش ها به راحتی دفع می شدند.

شواهد نشان می دهد که مردم در شکل گیری این شورش ها اصلا نقش نداشتند و پشتیبانی آنچنانی هم از شورشیان نمی کردند.

به طور کلی این منطقه بسیار نا آرام بوده است. کشورگشایی های کوروش هم بیشتر به دلیل حفظ امنیت مرز ها بوده است. کوروش بیشتر کشور هایی که مهاجم به وی بودند و یا متحدان مهاجمین بودند را فتح کرد. اگر داریوش این شورش ها را سرکوب نمی کرد طبیعتا باز هم دوره نا آرامی و جنگ های طولانی در منطقه شروع می شد.

این همان منطقه ای است که پیش از این پادشاهانی مانند پادشاهان آشور به دیگر کشور ها حمله می بردند و به قول خودشان «آوای شادی را خاموش می کردند» همه جا را ویران می کردند و دلیل همه اینها نبود یک امنیت دقیق در منطقه بود. آیا با وجود این سابقه تلخ، وقتی داریوش شورشیان را رها می کرد باز هم همان دوران تکرار نمی شد؟ مگر نه این بود که کرزوس با متحدینش یعنی بابل و مصر و حتی اسپارت و... با استفاده از نیروهای نظامی آنها یک طرفه به کوروش حمله برد؟! اگر این سوابق نبود و بسیاری از دستاوردهای تمدن های این منطقه نبود نمی شد؛ اگر همین کشور ها سابقه همکاری با مهاجمین را نداشتند آن وقت شاید می شد بر اساس کتیبه بیستون داریوش و اقداماتش را با دیده ای کاملا منفی دید!

گرچه اطلاعات همه جانبه ای از آن دوران نمی توان بدست آورد اما به نظر می رسد اینکه برخی کتیبه بیستون را تحریف می کنند و مسائلی را مطرح می کنند به دنبال تخریب و شاید احیانا اهداف نادرست دیگری می باشند.

با بررسی منابع دیگر و بیرون کشیدن اشتراکات آنها در می یابیم که کلیات گفته مورخان یونانی هم حرف های داریوش را تأیید می کند. و با بررسی منابع چهره ای آبادگر از داریوش بدست می آید.

تأثیر این آبادانی های داریوش را در گفته برخی از یونانی ها می توانیم ببینیم؛ به این بخش از نمایش نامه پارسیان توجه کنید:

آیا داریوش، آن شاه فقید، شاهی که با خدایان برابر بود سخن مرا میشنود؟! ایا زاری ها و شکوه های مرا که تمام درد و رنجم در آنها انباشته شده به زبان خاص خود، که به گوشش آشناست می شنود؟

...

شاه، ای شاه پیر، به میان ما بازگرد، بر فراز زمینی که گور تو را پوشانده است نمایان شو! پا و پاپوش زرین خود را براین سنگ بگذار و به ما بار دیگر اجازه بده تا به منگوله تاج شاهیست بنگریم. بازگرد، آه، بازگرد ای داریوش ای پدر بی عیب. افسوس!

در آن هنگام که شاه پیر، شاه توانا، شاه شکست ناپذیر و بی نقص، داریوش خداگونه، براین سرزمین فرمان می راند زندگی در شهرهای آرام ما چقدر زیبا و با عظمت بود!

اشیل، نمایشنامه پارسیان، بیت های ۶۳۰ - ۶۷۰، با سپاس از محمدمهدی جوکار، ناگفته های ایران باستان نباید فراموش کنیم که آثار باستانی زیادی از دوران فرمانروایی داریوش بدست آمده است که حاکی از آبادانی، دادگری، هنر دوستی و احترام به حقوق کارگران و اقوام گوناگون می باشد.

متن برگرفته از سایت نقد تاریخی نوشته جناب فریدون فرامرز

نگاه کنید به نا آرامی های زمان داریوش، قیام های مردمی یا شورش های مافیایی؟!؛

این متن در راستای سیاست جدید پارسیان دژ در این وبسایت قرار گرفته است.

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «نا آرامی های زمان داریوش، قیام های مردمی یا شورش های مافیایی؟!»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1834/pdf/نا-آرامی-های-زمان-داریوش-قیام-های-مردم>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵